



(กสม. แลงข่าวเด่นประจำสัปดาห์ ครั้งที่ 27/2566)

กสม. ชี้ กรณีสื่อมวลชนเสนอข่าว “น้องต๋อ” ละเมิดสิทธิเด็ก และสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว
- ระบุกรณีเจ้าหน้าที่ สภ.ปากน้ำ จ.ระนอง ทำร้ายแรงงานชาวเมียนมาระหว่างควบคุมตัว

เป็นการละเมิดสิทธิผู้ต้องหา

- แนะนำ กอ.รมน.ภาค 4 ส่วนหน้า หยุดเผยแพร่สื่อที่สร้างความเข้าใจผิดต่อนักปกป้องสิทธิมนุษยชน
เครือข่ายจะนะรักษ์ถิ่น

วันที่ 21 กรกฎาคม 2566 เวลา 10.30 น. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) โดยนายวัสสกันต์ ภัยหลีกถึ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และนายชนินทร์ เกตุปราษฎ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ แลงข่าวเด่นประจำสัปดาห์ครั้งที่ 27/2566 โดยมีวาระสำคัญ 3 เรื่อง ดังนี้

1. กสม. ชี้ กรณีสื่อมวลชนเสนอข่าว “น้องต๋อ” เป็นการละเมิดสิทธิเด็กอันเกี่ยวเนื่องกับสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว

นายวัสสกันต์ ภัยหลีกถึ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เปิดเผยว่า ตามที่สื่อมวลชนเสนอข่าว เด็กชายวัย 8 เดือน หรือ “น้องต๋อ” หายตัวไปจากบ้านพักในพื้นที่จังหวัดนครปฐม เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2566 โดยมีการนำเสนอข่าวและสอบถามข้อมูลด้วยคำถามที่ไม่เหมาะสมและเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กและมารดาซึ่งเป็นเยาวชนอายุ 17 ปี รวมถึงครอบครัวและบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องสู่สาธารณะ โดยเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับผลการตรวจสารพันธุกรรม (ดีเอ็นเอ) และเปิดเผยใบหน้า ซึ่งอาจกระทบต่อสิทธิเด็กอันเกี่ยวเนื่องกับสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว อาจนำไปสู่การละเมิดสิทธิมนุษยชนได้ กสม. จึงมีมติในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2566 เห็นควรให้หยิบยกรณื่อดังกล่าวขึ้นตรวจสอบ

กสม. พิจารณาข้อเท็จจริง หลักกฎหมาย และหลักสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 4 และมาตรา 32 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ข้อ 17 ประกอบกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ได้รับรองและคุ้มครองว่าการกระทำทั้งปวงที่เกี่ยวกับเด็กต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก และเด็กจะไม่ถูกกระทำโดยมิชอบต่อเกียรติและชื่อเสียงรวมถึงในความเป็นส่วนตัวและครอบครัว และห้ามมิให้เผยแพร่ทางสื่อซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กหรือผู้ปกครอง โดยเจตนาที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ

จากการตรวจสอบรับฟังได้ว่า กรณีเด็กชายรายดังกล่าวหายตัวไปจากบ้านพัก และเจ้าหน้าที่ตำรวจใช้กระบวนการนิติวิทยาศาสตร์ตรวจหาดีเอ็นเอของบุคคลที่เกี่ยวข้องในการสืบสวนสอบสวน ต่อมาปรากฏรายงานข่าวของสื่อต่าง ๆ กล่าวอ้างว่า ได้รับทราบจากเจ้าหน้าที่ตำรวจว่าผลการตรวจดีเอ็นเอของเด็กตรงกับบุคคลอื่นซึ่งเป็นบุคคลใกล้ชิดของครอบครัวและยังเปิดเผยรูปพรรณสัณฐานของบุคคลที่เกี่ยวข้องนั้นด้วย

และมีรายงานเพิ่มเติมว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ควบคุมตัวมารดาของเด็กส่งศาลเยาวชนและครอบครัว โดยเบื้องต้นได้แจ้งข้อหาความผิดทางอาญาหลายฐานนั้น

กสม. พิจารณาแล้วเห็นว่า การนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนในลักษณะดังกล่าวมีการเปิดเผยทั้ง อัตลักษณ์ ข้อมูลส่วนบุคคล โดยเฉพาะเกี่ยวกับผลการตรวจหาดีเอ็นเอของเด็กและมารดาซึ่งอายุต่ำกว่า 18 ปี อันเป็นการเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลที่เกินกว่าความจำเป็นเพื่อกิจการสื่อมวลชนโดยมิได้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก และไม่ปฏิบัติตามจริยธรรมทางการประกอบวิชาชีพ ส่งผลกระทบต่อเกียรติยศ ชื่อเสียงของเด็กและครอบครัว สำหรับการเปิดเผยอัตลักษณ์ของมารดาเด็กซึ่งต่อมากลายเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลย ในคดีอาญาก็ถือว่าขัดต่อหลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์ (Presumption of Innocence) โดยข้อมูลของ บุคคลนั้น ๆ จะยังอยู่ในระบบและสืบค้นทางอินเทอร์เน็ตได้ ซึ่งนำไปสู่การตีตราอันกระทบต่อสิทธิที่จะ ถูกลืม (Rights to be Forgotten) ในขั้นนี้ จึงรับฟังได้ว่าการเผยแพร่ข่าวของสื่อมวลชนกรณีดังกล่าว เป็นการกระทำ ที่ละเมิดสิทธิเด็กอันเกี่ยวเนื่องกับสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว ซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

อย่างไรก็ตาม เมื่อปัจจุบันเป็นยุคแห่งการสื่อสารดิจิทัล ซึ่งทุกคนสามารถเป็นสื่อในโลกออนไลน์ได้ แต่เฉพาะบุคคลที่ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนที่มีเสรีภาพในการเสนอข่าวสารหรือแสดงความคิดเห็น โดยสามารถใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อกิจการสื่อมวลชนอันเป็นไปตามจริยธรรมแห่งการประกอบ อาชีพหรือเป็นประโยชน์สาธารณะ ตามมาตรา 4 (3) พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ได้ ดังนั้น องค์กรสื่อมวลชนจึงต้องร่วมมือกันเพื่อดำรงจริยธรรมแห่งวิชาชีพ โดยพึงต้องระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอาชญากรรมที่อาจนำไปสู่ผลกระทบเชิงลบต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น เพื่อยกระดับการใช้สิทธิและเสรีภาพในการสื่อสารของสังคมโดยรวมให้มีความรับผิดชอบร่วมกัน จึงเห็นควรมีข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการ สรุปได้ดังนี้

(1) ให้สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติประสานกับผู้ให้บริการ โปรแกรมการสืบค้นข้อมูล ทางอินเทอร์เน็ต ลบข่าวที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนกรณีดังกล่าว โดยเฉพาะผลการตรวจดีเอ็นเอ ของเด็กชายรายดังกล่าว และข่าวเกี่ยวกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการแก้ไขเยียวยาผลกระทบที่เกิดขึ้น และ ให้มีนโยบายและแนวปฏิบัติการนำเสนอข่าวที่ไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชน พร้อมกำชับให้สื่อในกำกับดูแล ปฏิบัติอย่างเคร่งครัดและขอความร่วมมือกับสื่อที่ไม่เป็นสมาชิกให้ตระหนักถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับ บุคคลที่เป็นข่าวด้วย

(2) ให้สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย และคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติกำชับการนำเสนอข่าวของสถานีโทรทัศน์และวิทยุ ให้ระมัดระวังไม่นำเสนอข่าวที่เป็นการละเมิดสิทธิเด็กและสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัวของบุคคลที่เกี่ยวข้อง และให้แก้ไขเยียวยากรณีเกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน

(3) ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติกำชับบุคลากรในทุกระดับชั้นที่ปฏิบัติหน้าที่สอบสวนและสืบสวน เผยแพร่ข้อมูลรูปคดีเท่าที่จำเป็น และต้องพึงระมัดระวังการกระทบสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัวของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจนำไปสู่การละเมิดสิทธิมนุษยชนได้

2. กสม. ตรวจสอบกรณีเจ้าหน้าที่ สภ.ปากน้ำ จ.ระนอง ทำร้ายแรงงานชาวเมียนมาระหว่างควบคุมตัว ชี้ละเลยการคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตและร่างกายของผู้ต้องหา

นายชนินทร์ เกตุปราชญ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เปิดเผยว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้รับเรื่องร้องเรียนจากผู้ร้องรายหนึ่ง ระบุว่า เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2565 เจ้าหน้าที่ตำรวจชุดจับกุม สถานีตำรวจภูธรปากน้ำ จังหวัดระนอง (ผู้ถูกร้อง) ได้ตรวจค้น และจับกุมชายแรงงานชาวเมียนมารายหนึ่ง (ผู้เสียชีวิต) ที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยในความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด โดยในระหว่างควบคุมตัวเจ้าหน้าที่ได้ข่มขู่ ทำร้ายร่างกายและบังคับให้แรงงานรายดังกล่าวดื่มน้ำ ซึ่งคาดว่าอาจผสมสารบางชนิดที่ทำให้ปวดศีรษะอย่างรุนแรงเพื่อไปรับสารภาพ ต่อมาขณะที่เจ้าหน้าที่ ตำรวจนำตัวบิดาเลี้ยงและมารดาของผู้เสียชีวิต รวมทั้งตัวผู้เสียชีวิต ไปยังสถานีตำรวจภูธรปากน้ำ มารดา สังเกตเห็นว่าผู้เสียชีวิตมีอาการไม่ค่อยดี ไม่มีสติรู้ตัว จึงขอให้เจ้าหน้าที่ตำรวจนำตัวส่งโรงพยาบาล ซึ่งต่อมา แรงงานรายดังกล่าว ได้เสียชีวิตลงเมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2565 ผู้ร้องเห็นว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจอาจกระทำการ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน จึงขอให้ตรวจสอบ

กสม. พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีตามคำร้องมีประเด็นที่ต้องพิจารณา 4 ประเด็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ผู้ถูกร้องได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อ ผู้เสียชีวิต ด้วยการทำร้ายร่างกายผู้เสียชีวิตหรือไม่ เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 28 และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ข้อ 7 ข้อ 9 และ ข้อ 10 ให้การรับรองสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การจับและการคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่ มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยในคดีอาญาให้สันนิษฐาน ไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ นอกจากนี้ การควบคุมตัวผู้ต้องหา อันเป็นส่วนหนึ่งของการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดอาญา ตามมาตรา 84 มาตรา 84/1 และ มาตรา 87 วรรคสาม แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประกอบมาตรา 6 (3) แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 เจ้าหน้าที่รัฐมีหน้าที่ที่จะต้องดูแลรักษาความปลอดภัยในชีวิตร่างกายและ อนามัยของผู้ต้องหาที่อยู่ระหว่างการถูกควบคุมตัวตลอดเวลาด้วย

จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงปรากฏว่า ในวันเกิดเหตุก่อนที่จะถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจควบคุมตัว ผู้เสียชีวิตมีร่างกายแข็งแรง มีสติสัมปชัญญะเช่นบุคคลทั่วไป และไม่ปรากฏอาการบาดเจ็บใด ๆ แต่เมื่อ เจ้าหน้าที่ตำรวจควบคุมตัวผู้เสียชีวิตไปยังสถานีตำรวจภูธรปากน้ำเพื่อตรวจหาสารเสพติด ก็พบว่าผู้เสียชีวิต

ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตในเวลาต่อมา ซึ่งผู้เสียชีวิตได้แจ้งกับพยานรายหนึ่งว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจบังคับให้ คืบหน้าบางอย่างที่ผู้เสียชีวิตไม่ทราบชนิดทำให้ผู้เสียชีวิตปวดหัวอย่างรุนแรง ทั้งยังถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจทำร้าย ร่างกาย เมื่อนำรายงานการตรวจชันสูตรศพของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์มาประกอบการพิจารณาพบว่า ผู้เสียชีวิตมีร่องรอยบาดแผลบริเวณแก้มก้นและแผ่นหลังซึ่งมีลักษณะค่อนข้างใหม่ที่ไม่ได้เกิดจากการบีบหัวใจ นอกจากนี้ผลการตรวจชันสูตรศพการตรวจทางนิติพิษวิทยาที่กระเพาะอาหารของผู้เสียชีวิตไม่พบยา สารพิษ และสารเสพติด เพียงแต่พบปริมาณแอลกอฮอล์จากเลือดน้อยกว่า 10.00 mg% ซึ่งสอดคล้องกับที่ ผู้เสียชีวิตได้ให้ข้อมูลว่าก่อนออกไปทำงานผู้เสียชีวิตได้เสพยาบ้าไป 1 เม็ด และไม่ได้เสพยาบ้าจำนวน 50 เม็ด ตามที่เจ้าหน้าที่ตำรวจกล่าวหา

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวเชื่อว่า การบาดเจ็บของผู้เสียชีวิตเกิดขึ้นระหว่างการควบคุมตัวของเจ้าหน้าที่ ตำรวจชุดจับกุม อันแสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ไม่ได้ให้ความสำคัญที่เพียงพอต่อการคุ้มครองความปลอดภัย ในชีวิตและร่างกายของผู้ที่อยู่ระหว่างการควบคุมตัว จึงถือได้ว่าเป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามกฎหมาย

ประเด็นที่สอง การใส่กุญแจมือผู้เสียชีวิตในขณะที่หมดสติและอยู่ในสภาพที่ไม่สามารถจะต่อสู้หรือ หลบหนีได้เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือไม่ เห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา วางหลักเรื่อง การจับกรณีบุคคลซึ่งถูกจับขัดขวางหรือพยายามจะหลบหนี ให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำการจับสามารถใช้วิธีป้องกันได้ เท่าที่เหมาะสมกับพฤติการณ์ แต่กรณีนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจใส่กุญแจมือผู้เสียชีวิตขณะที่ผู้เสียชีวิตหมดสติอยู่ใน พฤติการณ์ที่ไม่สามารถจะต่อสู้ หรือหลบหนีได้ จึงเห็นว่า เป็นการกระทำความผิดเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ประเด็นที่สาม การจับกุมและควบคุมตัวบิดา และมารดาของผู้เสียชีวิต เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือไม่ เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและ สิทธิทางการเมือง (ICCPR) ได้กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำไว้ว่า บุคคลทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพและความปลอดภัย ของร่างกาย บุคคลจะถูกจับกุมหรือควบคุมโดยอำเภอใจมิได้ และหากถูกจับกุมจะต้องได้รับแจ้งถึงเหตุผล ในการจับกุม รวมถึงข้อหาที่ถูกจับกุมโดยพลัน ดังนั้น การที่ผู้ถูกร้องใส่กุญแจมือบิดาและมารดาของ ผู้เสียชีวิตพร้อมทั้งควบคุมตัวไปยังสถานีตำรวจภูธรปากน้ำ แต่กลับปล่อยตัวทั้งสองในภายหลังโดยไม่ได้ แจ้งข้อกล่าวหาใด ๆ และปราศจากพยานหลักฐานว่ามีการกระทำความผิดหรือไม่ จึงเป็นการใช้อำนาจที่ไม่ คำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย และเป็นการกระทำความผิดเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ประเด็นที่สี่ เรื่องสาเหตุการเสียชีวิต ปรากฏว่า พนักงานอัยการจังหวัดระนองได้ยื่นคำร้องต่อศาล จังหวัดระนองเพื่อขอให้ไต่สวนการตายแล้ว ขณะตรวจสอบและจัดทำรายงานผลการตรวจสอบฉบับนี้ คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลจังหวัดระนอง ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 39 (1) บัญญัติให้เรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ใน ศาล เป็นเรื่องที่ห้ามมิให้ กสม. พิจารณา จึงมีมติให้ยุติการตรวจสอบในประเด็นนี้

จากเหตุผลข้างต้น กสม. ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2566 จึงมีข้อเสนอแนะในการป้องกันและแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนไปยังสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงและดำเนินการตามกฎหมายกับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เกี่ยวข้องกับการเสียชีวิตของผู้ต้องหาแรงงานชาวเมียนมารายดังกล่าว ช่วยหาความเสียหายให้แก่ครอบครัวผู้เสียชีวิต และดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมอย่างเป็นธรรมต่อไป

3. กสม. แนะนำ กอ.รมน. ภาค 4 ส่วนหน้า หยุดการเผยแพร่สื่อที่ทำให้เกิดความเข้าใจผิดต่อนักปกป้องสิทธิมนุษยชนกลุ่มเครือข่ายจะนะรักษ์ถิ่น

นายวสันต์ ภัยหลีกลี้ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เปิดเผยว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้รับเรื่องร้องเรียนจากผู้ร้องเครือข่ายจะนะรักษ์ถิ่น ระบุว่า เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2565 กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า (กอ.รมน. ภาค 4 ส่วนหน้า) จัดกิจกรรม “พบปะกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ณ สโมสรนายทหารสัญญาบัตร กองพลทหารราบที่ 15 ค่ายสมเด็จพระสุริโยทัย อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี โดยมีผู้แทนส่วนราชการและผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เข้าร่วมประมาณ 500 คน กิจกรรมดังกล่าวมีการฉายวิดีโอเกี่ยวกับสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีเนื้อหาเรื่องการเคลื่อนไหวของขบวนการแนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติมลายูปัตตานี (BRN) โดยมีการนำภาพของบุคคลที่เป็นสมาชิกเครือข่ายจะนะรักษ์ถิ่นมาประกอบ และใช้คำบรรยายภาพว่า “BRN ใช้กลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคมต่อต้านโครงการพัฒนาพื้นที่ของรัฐควบคู่กับการติดรอนอำนาจหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายของรัฐ” ซึ่งการจัดทำและเผยแพร่วิดีโอทัศนคติที่มีเนื้อหาดังกล่าว เป็นการนำภาพเครือข่ายฯ ไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาตและเป็นการใช้ปฏิบัติการข่าวสร้างทัศนคติที่ไม่ถูกต้อง อันอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดว่าเครือข่ายฯ เกี่ยวข้องกับกลุ่ม BRN และเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้เครือข่ายฯ ได้รับความเสียหายต่อชื่อเสียง และเป็นการด้อยค่านักปกป้องสิทธิมนุษยชน จึงขอให้ตรวจสอบ

กสม. พิจารณาแล้ว เห็นว่า สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว ได้รับการรับรองและคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 32 และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) โดยบุคคลจะถูกแทรกแซงความเป็นส่วนตัว ครอบครัว เคหสถาน หรือการติดต่อสื่อสารโดยพลการหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายมิได้ ภาพบุคคลย่อมเป็นข้อมูลส่วนบุคคลอันเกี่ยวข้องกับสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว การถ่ายหรือนำภาพบุคคลไปใช้จะกระทำได้จะต้องได้รับความยินยอมจากบุคคลนั้นโดยชัดแจ้งเสียก่อน และรัฐจะต้องไม่ละเมิด จำกัด หรือแทรกแซงเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ รวมทั้งเว้นการกระทำที่รบกวน สร้างอุปสรรค ชี้นำ หรือบิดเบือนการแสดงความคิดเห็นโดย

อิสระของประชาชน ตลอดจนงดเว้นการตรวจตรา ฝึกระวัง หรือตรวจสอบการใช้สิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่ไม่คำนึงถึงหลักกฎหมาย หลักความจำเป็น และหลักความได้สัดส่วน

จากการตรวจสอบการจัดทำวิดิทัศน์ดังกล่าว ทราบว่า กอ.รมน. ภาค 4 ส่วนหน้า ในฐานะผู้ถูกร้อง ประสงค์จะใช้วิดิทัศน์เป็นสื่อสำหรับการรายงานสถานการณ์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา โดยแสดงเนื้อหาที่มาจากกรรวบรวมสถิติ การวิเคราะห์การก่อเหตุรุนแรง ปัจจัยในการก่อเหตุ และแนวโน้มสภาพการณ์การก่อเหตุ โดยนำภาพของผู้ร้องเครือข่ายจะนะรัศมีถิ่นที่ได้มาจากสื่อออนไลน์มาใช้ โดยปราศจากความยินยอมของบุคคลในภาพโดยชัดแจ้ง

ส่วนภาพบุคคลสมาชิกเครือข่ายจะนะรัศมีถิ่นที่นำมาประกอบการจัดทำวิดิทัศน์ยังปรากฏให้เห็นถึงตัวบุคคลอย่างชัดเจน โดยมีได้มีการปิดบังใบหน้าแต่อย่างใด อีกทั้งการจัดเรียงภาพดังกล่าวมีลักษณะต่อเนื่อง ประกอบกับการบรรยายที่อาจทำให้เข้าใจได้โดยทั่วไปว่าสมาชิกเครือข่ายฯ มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับกลุ่ม BRN แม้ผู้ถูกร้องจะให้ข้อเท็จจริงว่าเป็นเพียงการฉายภาพเรียงเรียงติดต่อกันเท่านั้น โดยไม่ได้นำเสนอว่าสมาชิกของเครือข่ายจะนะรัศมีถิ่นเกี่ยวข้องหรือเชื่อมโยงกับกลุ่มขบวนการ BRN อย่างไรก็ดี เห็นว่า หากผู้ถูกร้องไม่มีเจตนาจะให้ภาพของกลุ่มเครือข่ายฯ เชื่อมโยงกับสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้แล้ว ก็ไม่มีความจำเป็นอันใดที่จะต้องเลือกใช้ภาพของเครือข่ายฯ ดังนั้น การกระทำดังกล่าวจึงเป็นการแทรกแซงสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของผู้ร้องเครือข่ายจะนะรัศมีถิ่น โดยปราศจากเหตุอันสมควร และข่มขู่ได้ว่าเป็นการจงใจเผยแพร่ภาพส่วนบุคคลต่อสาธารณะ ทำให้เครือข่ายฯ ได้รับความเสียหายและกระทบสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัวตามที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองและคุ้มครองไว้

นอกจากนี้ การนำภาพการจัดกิจกรรมชุมนุมคัดค้าน โครงการนิคมอุตสาหกรรมจะนะของเครือข่ายจะนะรัศมีถิ่น ซึ่งถือเป็นการใช้เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ มาเป็นประเด็นเชื่อมโยงกับการเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้ก่อเหตุความไม่สงบในพื้นที่ ยังเป็นการลดทอนความชอบธรรมในการใช้สิทธิและเสรีภาพของบุคคลในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายหรือโครงการพัฒนาของรัฐ อันเป็นการกระทำในลักษณะคุกคามหรือสร้างอุปสรรคทางอ้อมให้แก่เครือข่ายฯ ซึ่งเป็นนักปกป้องสิทธิมนุษยชนด้วย จึงเป็นการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ด้วยเหตุผลข้างต้น กสม. ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2566 จึงมีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อ กอ.รมน. ภาค 4 ส่วนหน้า พิจารณาดำเนินการ สรุปได้ดังนี้

ให้ กอ.รมน. ภาค 4 ส่วนหน้า สอบสวนหาข้อเท็จจริงและดำเนินการกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมเนื้อหาข้อมูลและจัดทำสื่อดังกล่าว โดยต้องควบคุมกำกับให้สำนักอำนวยการข่าวกรอง และทุกหน่วยงานในสังกัด ตรวจสอบกลั่นกรองความถูกต้องเหมาะสมของข้อมูลและสื่อก่อนที่จะเผยแพร่หรือนำเสนอ

ต่อสาธารณะ และดำเนินการให้ผู้ร้องและเครือข่ายฯ ได้รับการเยียวยา โดยทำลายและหยุดการเผยแพร่สื่อดังกล่าวทุกช่องทาง รวมทั้งให้ข้อเท็จจริงต่อสาธารณะว่าเครือข่ายจะระรักษ์ถิ่นไม่มีความเกี่ยวข้องกับกลุ่ม BRN หรือกลุ่มผู้ก่อเหตุความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ตามที่ผู้ร้องร้องขอ

นอกจากนี้ ให้ทบทวนมาตรการและกำหนดแนวทางปฏิบัติในการผลิตและเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ ตลอดจนวิธีปฏิบัติทางการข่าวที่คำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน เพื่อป้องกันมิให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในสังคม หรือเป็นการคุกคามนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ตลอดจนเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ให้แก่เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานด้านความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในเรื่องการเคารพหลักสิทธิมนุษยชนและแนวทางสันติวิธี รวมถึงการสร้างวัฒนธรรมที่คำนึงถึงความสำคัญและความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนด้วย

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

21 กรกฎาคม 2566